

Consultatiereactie op de voorgenomen landelijke instandhoudingsdoelen Natura 2000

Wij maken graag gebruik van de mogelijkheid om te reageren op het voorstel voor de herziening van de landelijke instandhoudingsdoelen voor Natura 2000. Wij erkennen het belang van actualisering van deze doelen en onderschrijven het uitgangspunt dat Nederland moet voldoen aan de verplichtingen uit de Vogel- en Habitatrichtlijn. Echter, het voorliggende voorstel schiet hierin op fundamentele punten tekort en biedt onvoldoende juridische en ecologische basis voor daadwerkelijk natuurherstel.

Hoewel het doel van de herziening zou moeten zijn om te voldoen aan het minimale wat de EU vraagt, wordt in het voorstel voornamelijk gezocht naar mogelijkheden om deze verplichtingen tot een absoluut minimum te beperken. Daarmee wordt voorbijgegaan aan de essentie van de Vogel- en Habitatrichtlijn, namelijk het duurzaam beschermen van robuuste gebieden en populaties. Sturen op ondergrenzen is niet in lijn met deze richtlijnen. Het nadeel van deze handelwijze is, dat minder gunstige omstandigheden al snel ertoe zullen leiden dat de doelen niet meer gehaald worden en andere maatregelen, zoals het opschorten van vergunningverlening, aan de orde zullen zijn. We roepen de overheid op om te streven naar robuuste natuur met robuuste populaties van planten en dieren.

De staat van instandhouding van veel Natura 2000-gebieden, zoals de Veluwe in de omgeving van Otterlo, is ronduit slecht. Onder dergelijke omstandigheden mogen geen maatregelen worden genomen die tot verdere verslechtering kunnen leiden, zoals het verlagen van instandhoudingsdoelen. De Raad van State heeft in meerdere uitspraken bevestigd dat juist onder deze omstandigheden vol ingezet moet worden op actief natuurherstel, omdat er een wettelijk taak ligt om te voorkomen dat de kwaliteit van Natura 2000 gebieden nog verder achteruit gaat.

Een ander belangrijk punt is dat het voorstel toestaat dat doelen in bepaalde gebieden niet worden gehaald als ze elders wel gehaald worden. Dit is juridisch onhoudbaar. De bescherming binnen Natura 2000-gebieden geldt voor het gehele oppervlak Natura 2000, waarop ook door de Europese Commissie tijdens de behandeling van de PAS-zaak voor het Europees of van Justitie nog eens extra is gewezen. Het behalen van landelijke doelen kan geen vrijbrief zijn om de kwaliteit van bepaalde andere (delen van) Natura 2000 gebieden niet op orde te brengen of zelfs verder te laten verslechteren.

Zeer zorgelijk is ook dat voor bedreigde en ernstig bedreigde soorten en habitattypen bewust lage instandhoudingsdoelen zijn geformuleerd. Dit staat haaks op de verplichting om juist deze soorten te beschermen tegen onherstelbare schade. Volgens jurisprudentie moet juist voorrang worden gegeven aan deze meest kwetsbare natuurwaarden, ook in het kader van de stikstofproblematiek.

Ten slotte wordt in de onderbouwing gebruik gemaakt van langjarige gemiddelden over populatietrends, waarbij verslechteringen in recente jaren worden uitgevlakt. Dit leidt tot een te rooskleurig beeld en is in strijd met het voorzorgsbeginsel. Hierbij moet ook nog worden aangetekend dat een belangrijk deel van de Nederlandse biodiversiteit al sterk is gekrompen voordat er natuurdoelen voor Natura 2000 in eerste instantie zijn vastgesteld en dat het natuurpotentieel in Nederland dus veel hoger is dan waarvan nu wordt uitgegaan. Het vaststellen van natuurdoelen gebaseerd op de condities van sterk aangetaste landschappen en hoge milieudruk (pfas, bestrijdingsmiddelen, stikstof) pakt hierdoor veel lager uit dan wat nodig is voor een robuuste Nederlandse natuur. Een deel van deze robuuste natuur en daarmee verdere bijdragen aan een stevig staand natuurlijk erfgoed in Nederland zal ook buiten Natura 2000 gebieden moeten worden gerealiseerd.

Wij verzoeken u dan ook om de instandhoudingsdoelen aan te passen in lijn met de letter en geest van de Europese richtlijnen, en daarbij recht te doen aan de juridische uitspraken, ecologische urgentie en de maatschappelijke opdracht tot robuust herstel van biodiversiteit. Enkel dan kan het natuurbeleid op voldoende draagvlak en rechtszekerheid rekenen. Hiermee beschermen we niet alleen de natuur zelf, maar verhogen we ook de waarde van natuur als ecosysteemdienst, zoals voor recreatie, ziektepreventie en andere duurzame gebruiksvormen.

Wij danken u voor de mogelijkheid tot inspraak en hopen dat bovenstaande punten zorgvuldig worden meegenomen bij de definitieve vaststelling.